

Tietoliikenteen perusteet

Luento 5: Kuljetuskerros
luotettavan tiedonsiirron periaatteet

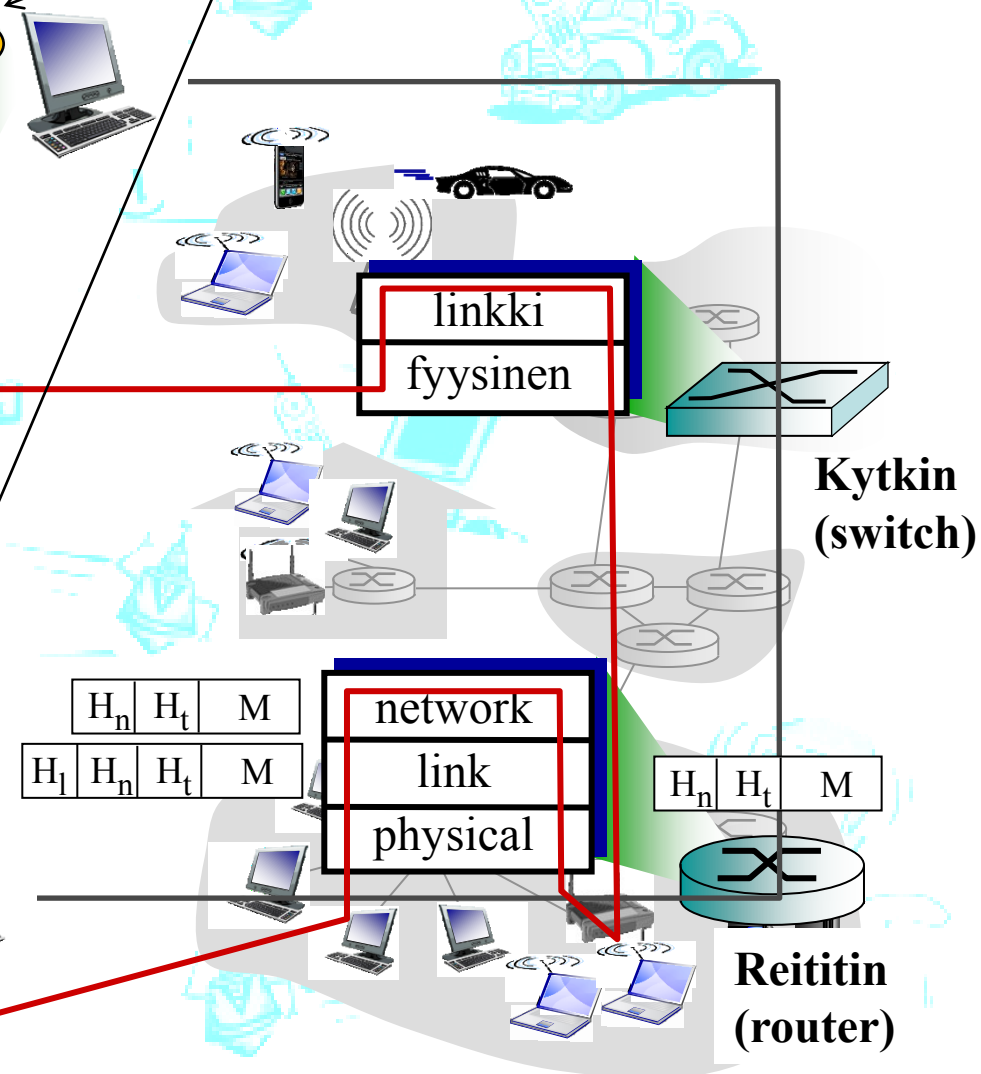
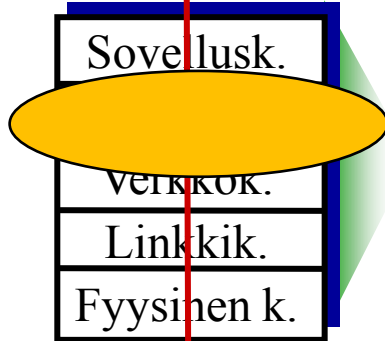
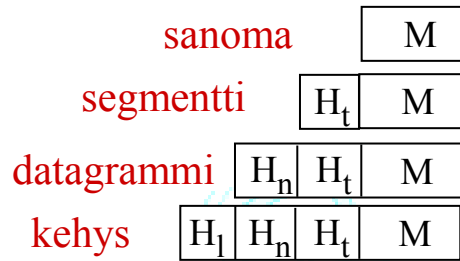
Syksy 2014, Tiina Niklander

Kurose&Ross:
Ch3

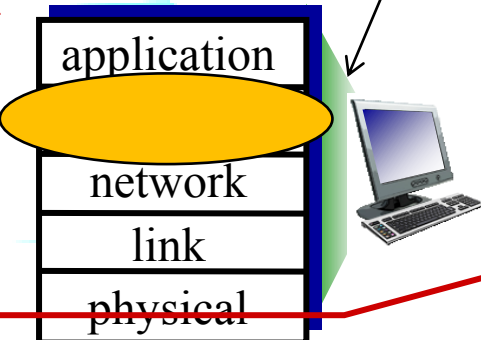
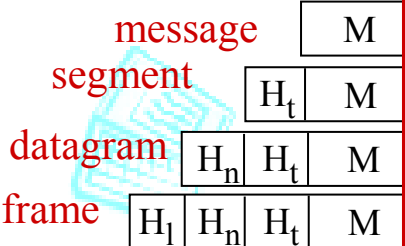
Pääasiallisesti kuvien
© J.F Kurose and K.W. Ross, All
Rights Reserved

Lähettäjä (source)

Luennon sisältöä

Vastaanottaja (destination)

Sisältöä

- Kuljetuspalvelut
- Luotettavan kuljetuspalvelun periaatteet
- Yhteydetön kuljetuspalvelu, UDP
- Yhteydellinen kuljetuspalvelu, TCP
- Ruuhkanhallinta TCP:ssä

Oppimistavoitteet:

- Tuntee Internetin kuljetusprotokollien (UDP/TCP) toiminnallisuuden ja periaatteet
- Osaa kuvata luotettavan kuljetuspalvelun ja vuonvalvonnan periaatteet ja toteutukset
- Osata selittää TCP-ruuhkanhallinnan perusidean

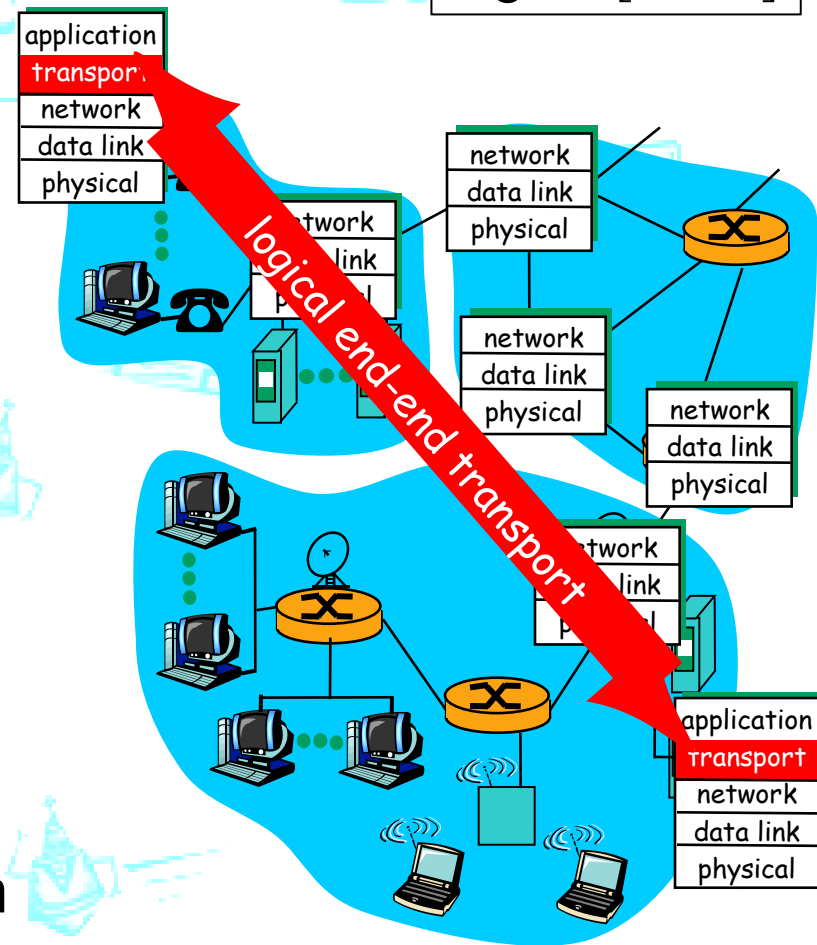

KULJETUSPALVELU

Kuljetuskerros

- Tarjoaa kuljetuspalvelun **prosessien välille**
- Vain isäntäkoneissa
 - Lähetys: Pilko sovelluskerroksen sanoma pienemmiksi **segmenteiksi**, jotka verkkokerros toimittaa perille.
 - Vastaanotto: Kokoa segmentit **sanomaksi**, jonka sovellus lukee.
- **Verkkokerros reitittää** koneesta koneelle
- Segmentin koko s.e. verkkokerros pystyisi välittämään sellaisena

Fig 3.1 [KR12]

Sovelluksen vaatimukset vs verkon ominaisuudet

- **Sovellus edellyttää kuljetuspalvelulta**

- Virheettömyyttä, luotettavuutta
- Järjestyksen säilymistä
- Kaksoiskappaleiden karsimista
- Mielivaltaisen pitkien sanomien sallimista
- Vuonvalvonnan mahdollistamista

- **Verkkokerroksen palvelu** voi kuitenkin

- Muuttaa segmentin bittejä tai kadottaa segmenttejä
 - Toimittaa segmentit epäjärjestyksessä kuljetuskerrokselle
 - Viivyyttää segmenttejä satunnaisen pitkän ajan
 - Luovuttaa kuljetuskerrokselle useita kopioita samasta segmentistä
 - Rajoittaa segmentin kokoa
- Kuljetuskerros peittää verkkokerroksen puutteita ja parantaa sovelluksen näkemää palvelun laatua

Sovelluksen vaatimukset

Kuljetuskerros pyrkii paikkaamaan verkkokerroksen puutteita

Verkkokerroksen palvelut

Internetin kuljetusprotokollat

- **TCP:** luotettava, järjestyksen säilyttävä tavujen kuljetuspalvelu
 - **Virheenvalvonta** (error control): Huomaa ja korjaa virheet, hylkää kaksoiskappaleet
 - **Vuonvalvonta** (flow control): Älä ylikuormita vastaanottajaa
 - **Ruuhkanhallinta** (congestion control): Älä ylikuormita verkkoa
 - **Yhteyden** muodostaminen ja purku
- **UDP:** Ei-luotettava, ei-järjestyksen säilyttävä sanomien kuljetuspalvelu
 - Välittää vain sanomia, ei pyri mitenkään parantamaan verkkokerroksen tarjoamaa palvelun laatua
 - Luotettavuus jää sovelluskerroksen hoidettavaksi
- Kumpikaan kuljetuspalvelu ei anna takuita viiveelle tai siirtonopeudelle (“best effort”)

Mikä kone / Mikä prosessi?

- Kuljetuskerros tarjoaa **päästä-päähän yhteyden**
 - Prosessilta prosessille (= pistokkeesta pistokkeeseen)
 - Prosessi lukee ja kirjoittaa sanomia halutessaan
- Datan lisäksi on välitettävä osoitetietoja
 - Vastaanottajan ja lähettäjän tiedot
 - Eri koneiden prosessit voivat käyttää samaa palvelua
 - Saman koneen prosessit voivat käyttää eri palveluita
- Kuljetuskerros: mikä prosessi = mikä portti
- Verkkokerros: mikä kone = mikä IP-osoite
- Porttinumero
 - 16-bittinen: 0 – 65535
 - Portit 0 – 1024 on varattu kukin tietylle palvelulle (well known ports)
 - Esim. www-palvelulle portti 80, SMTP-postipalvelulle portti 25

Segmenttien lomitus (multiplexing) ja erottelu (demultiplexing)

Lomitus lähettäjällä:

Segmenttejä useasta pistokkeesta, liitä kuhunkin kuljetusotsake (käytetään erottelussa myöhemmin)

Erottelu vastaanottajalla:

Välitä saapuva segmentti oikeaan pistokkeeseen, tieto löytyy otsakkeesta

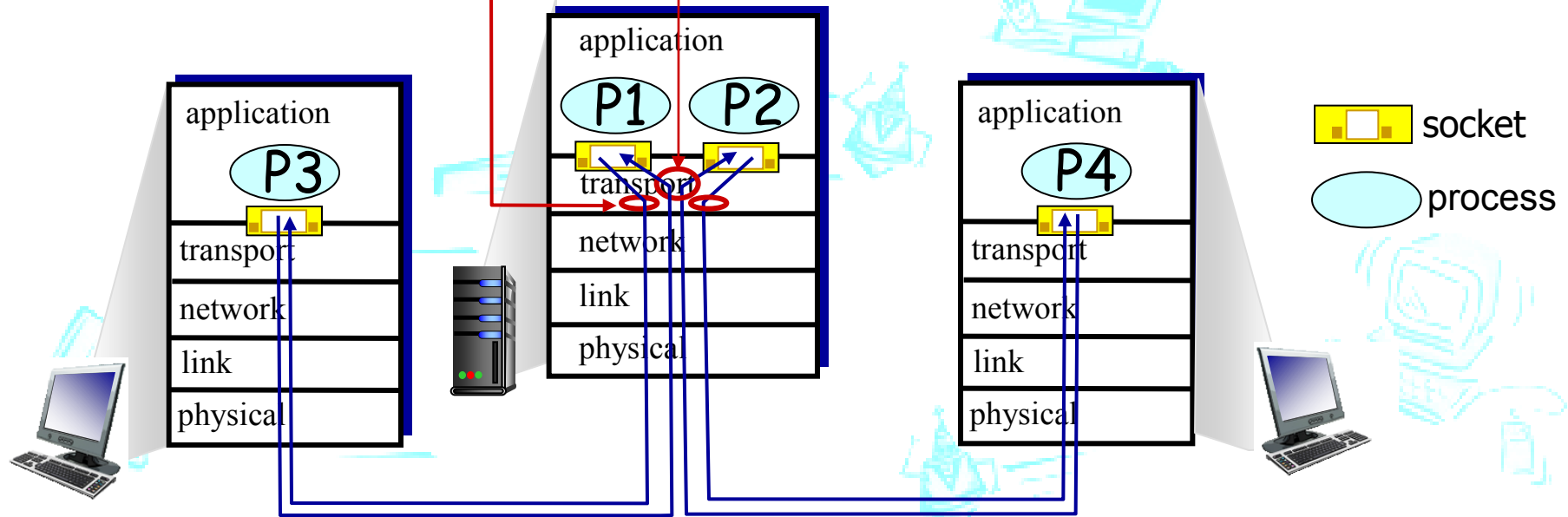

Fig 3.2 [KR12]

Mikä kone / Mikä prosessi?

Lähetys (asiakas)

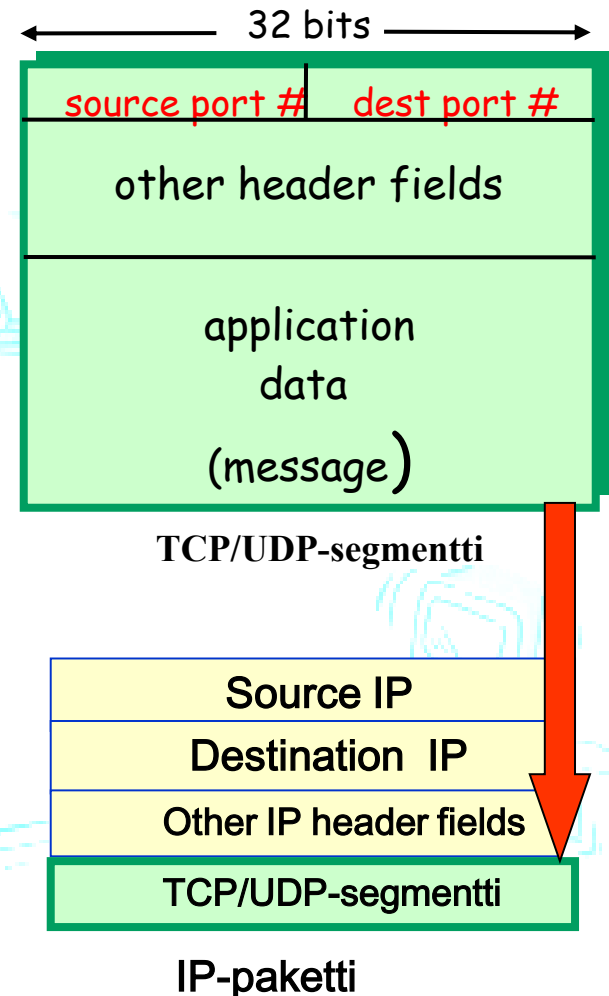
- Kuljetuskerros

- Segmentin otsakkeessa lähde- ja kohdeprosessin porttinumero
- Antaa segmentin verkkokerroksen välitettäväksi
- TCP: huolehtii myös luotettavuudesta
- UDP: tarjoaa pelkän välityspalvelun

- Verkkokerros

- Paketin otsakkeessa lähde- ja kohdekoneen IP-osoite,
- reitittimet osaavat ohjata oikealle koneelle

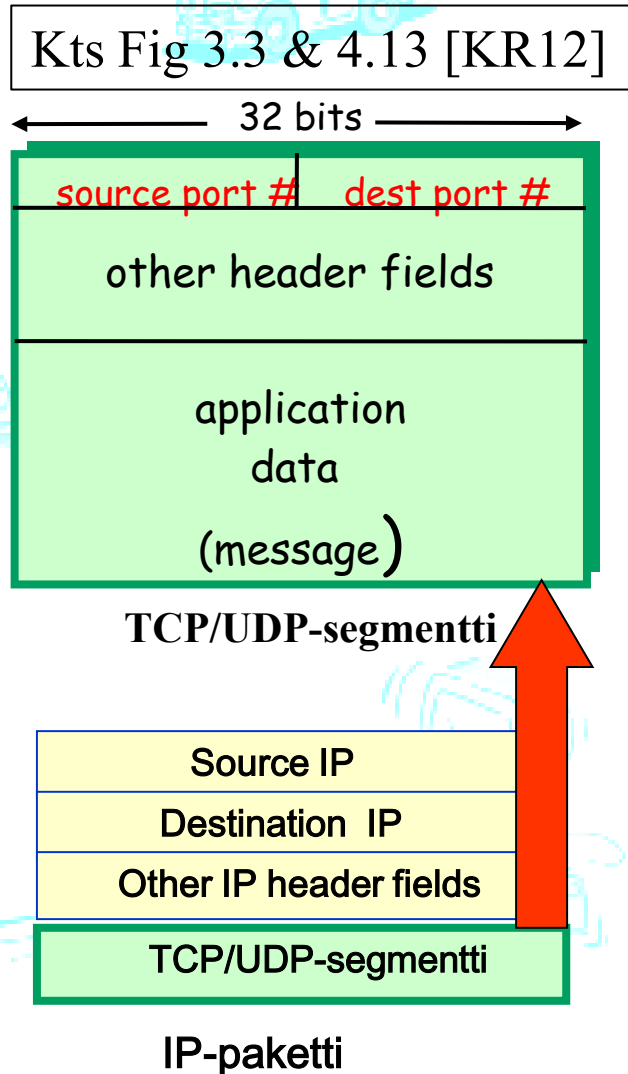
Kts Fig 3.3 & 4.13 [KR12]

Mikä kone / Mikä prosessi?

Vastaanotto (palvelija)

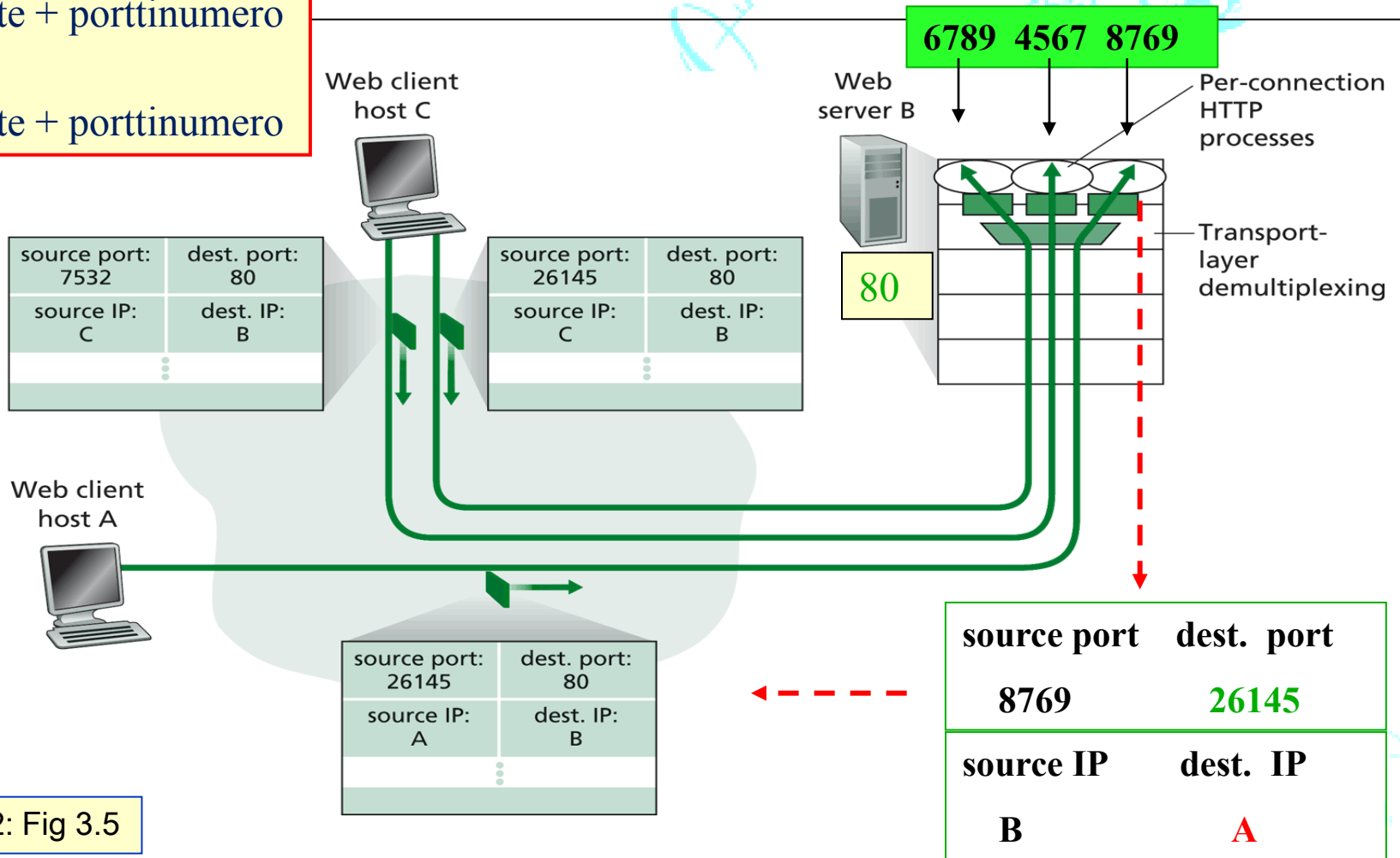
- Verkkokerros
 - Vastaanottaa IP-paketin
 - Poistaa verkkokerroksen otsaketiedot
 - Luovuttaa paketissa olleen segmentin kuljetuskerrokselle
- Kuljetuskerros
 - Poistaa kuljetuskerroksen otsaketiedot
 - Kokoo yhteenkuuluvat segmentit sanomiksi (tavuvirraksi)
 - Ohjaa sanoman (tavuvirran) oikealle prosessille (eli oikeaan pistokkeseen) porttinumeron avulla
 - TCP: huolehtii myös luotettavuudesta
 - UDP: tarjoaa pelkän välityspalvelun

Kaksi www-asiakasta ja palvelija

TCP-yhteys:
koneosoite + porttinumero

UDP:
koneosoite + porttinumero

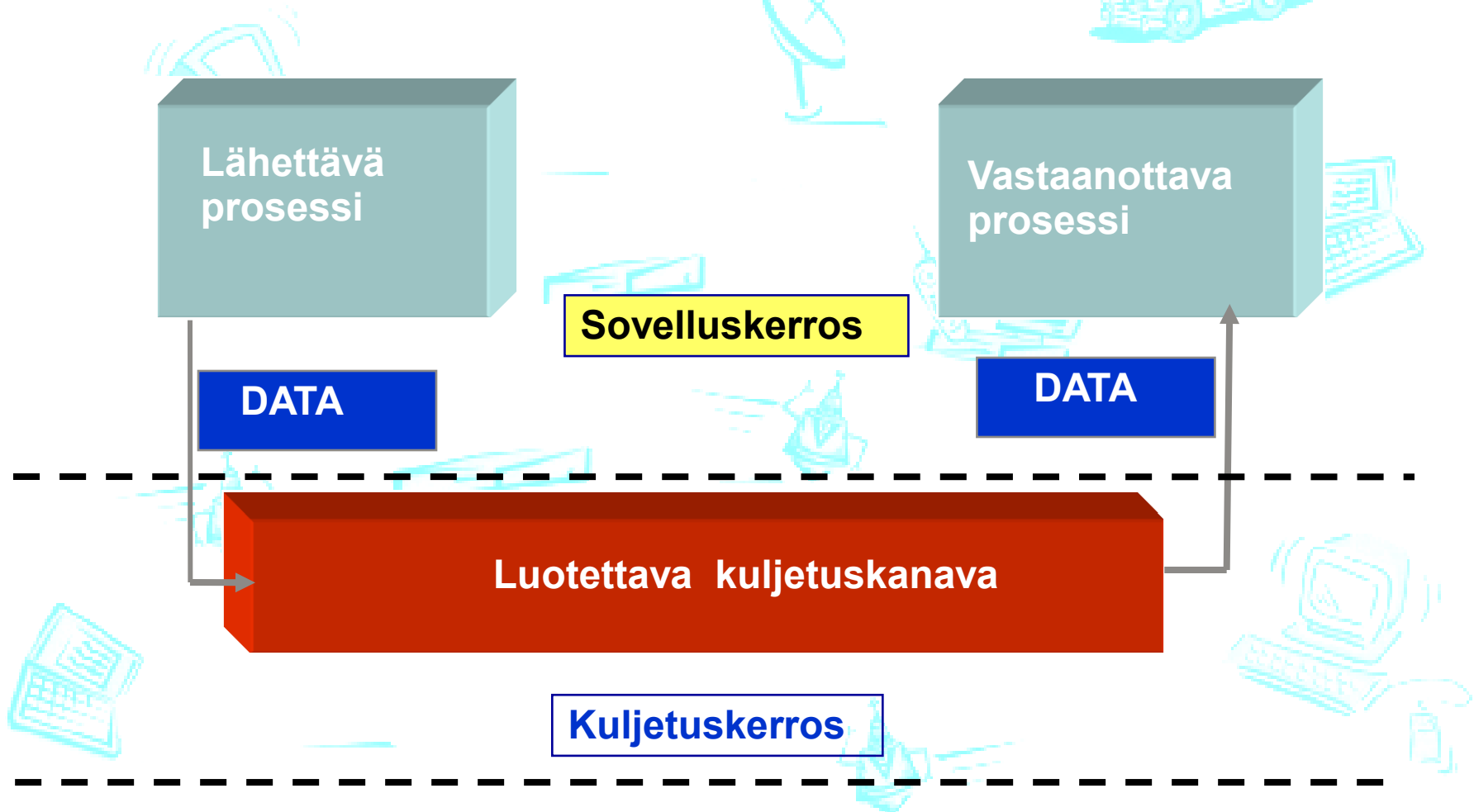
KR12: Fig 3.5

Figure 3.5 ♦ Two clients, using the same destination port number (80) to communicate with the same Web server application

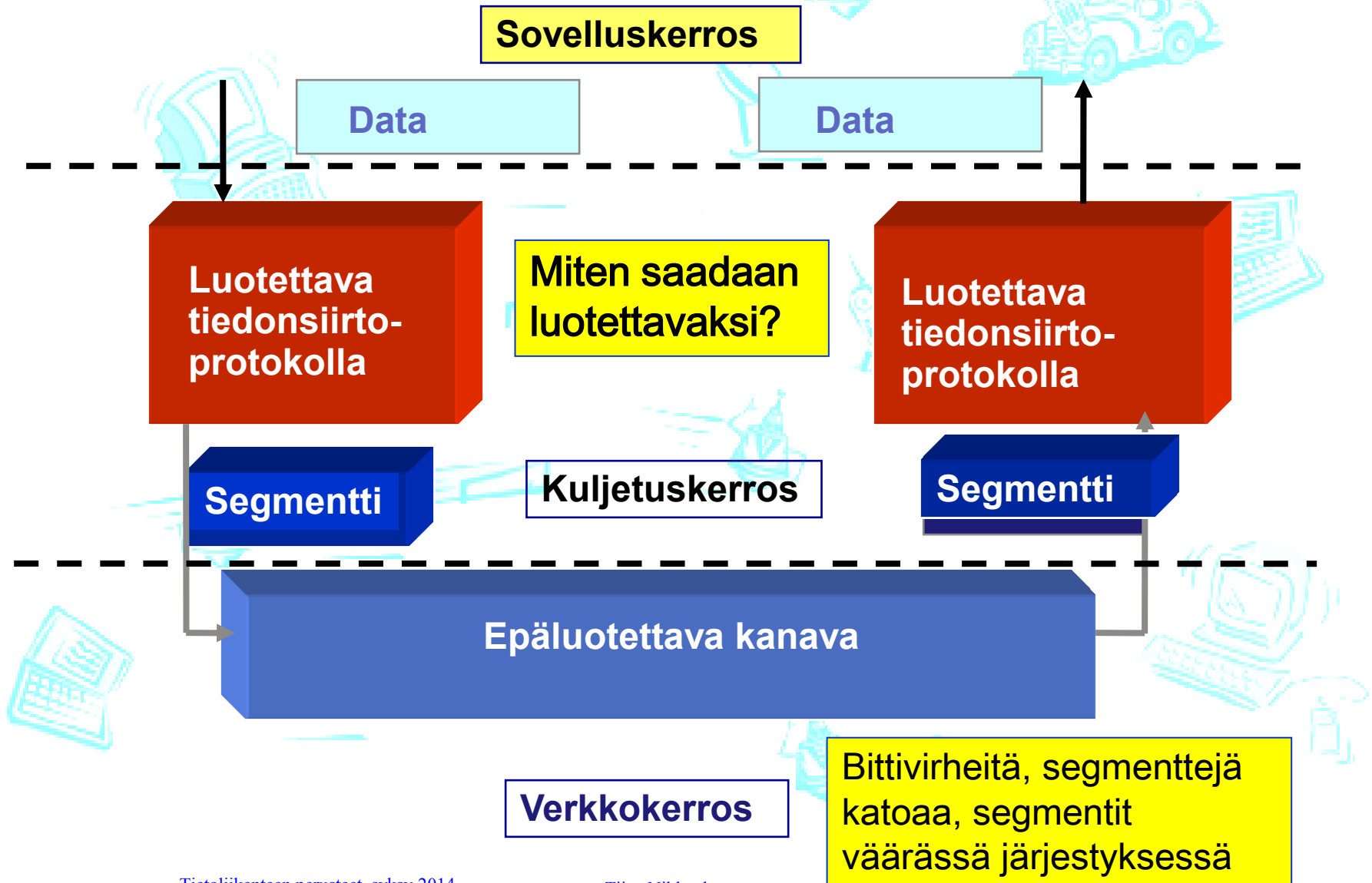

LUOTETTAVAN KULJETUS- PALVELUN PERIAATTEET

Luotettava tiedonsiirto?

Luotettava tiedonsiirto?

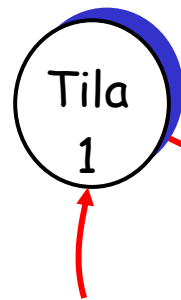

Kuinka saada luotettavaksi?

- Tarkastellaan yleisesti luotettavan tiedonsiirron ongelmia ja erilaisia ratkaisuyrityksiä
 - Edeten ideaalitalanteesta yhä ongelmaisempaan
 - Käyttäen **äärellisiä tila-automaatteja** lähettäjän ja vastaanottajan toiminnan kuvaamiseksi

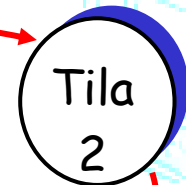
LaMa:n termi:
Tilasiirtymä-
järjestelmä

Tapahtuma määrää yksikäsitteisesti seuraavan tilasiirtymän

Siirtymän aiheuttama tapahtuma
Toiminnot siirryttäessä

tapahtuma
toiminnot

Ideaalitalanne (→ rtd1.0)

- Oletus: **siirtokanava on täysin luotettava**
 - Ei bittivirheitä, ei katoavia paketteja, ei epäjärjestyä
- **Luotettava kuljetuspalvelu =**
 - Lähettäjä kirjoittaa datan kanavaan,
 - Vastaanottaja lukee datan kanavasta

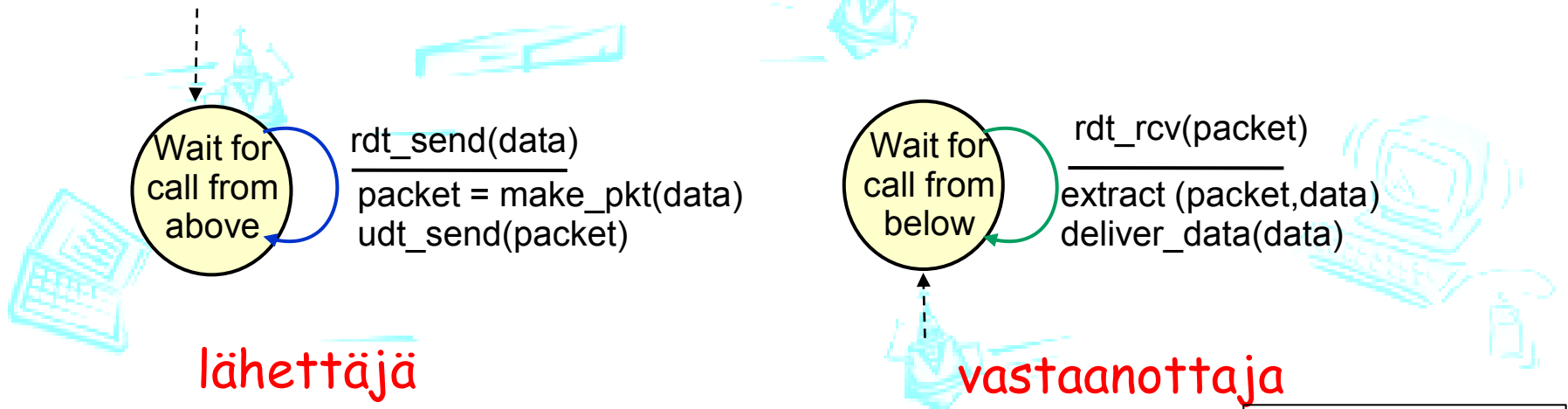
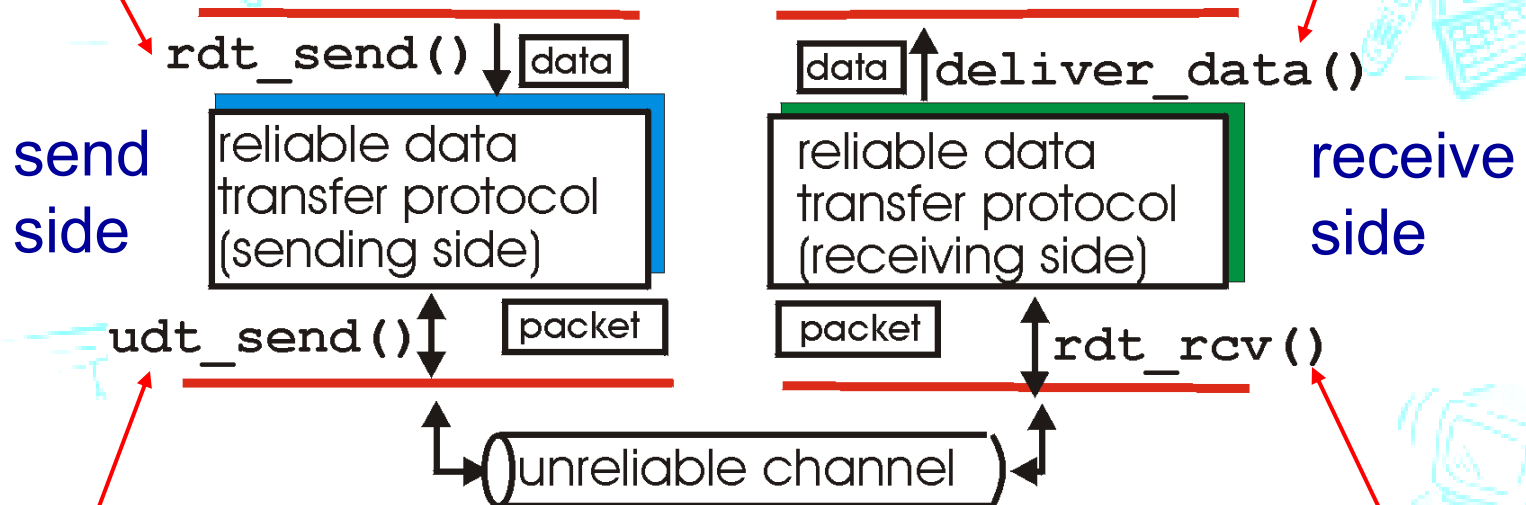

Fig 3.9 [KR12]

Tila-automaattien tapahtumia (kalvot ja kirja)

rdt_send() : kutsutaan
yläpuolelta (esim. Sovellus).
Kutsussa tulee välitettävä data.

deliver_data() : **rdt** kutsuu.
Kutsussa välitetään data yläpuolelle.

udt_send() : **rdt** kutsuu.
Kutsussa paketti epäluotettavan
kanavan kautta vastaanottajalle

rdt_rcv() : kutsutaan, kun paketti
saapuu kanavasta vastaanottajalle

Vain bittivirheitä (→ rdt2.0)

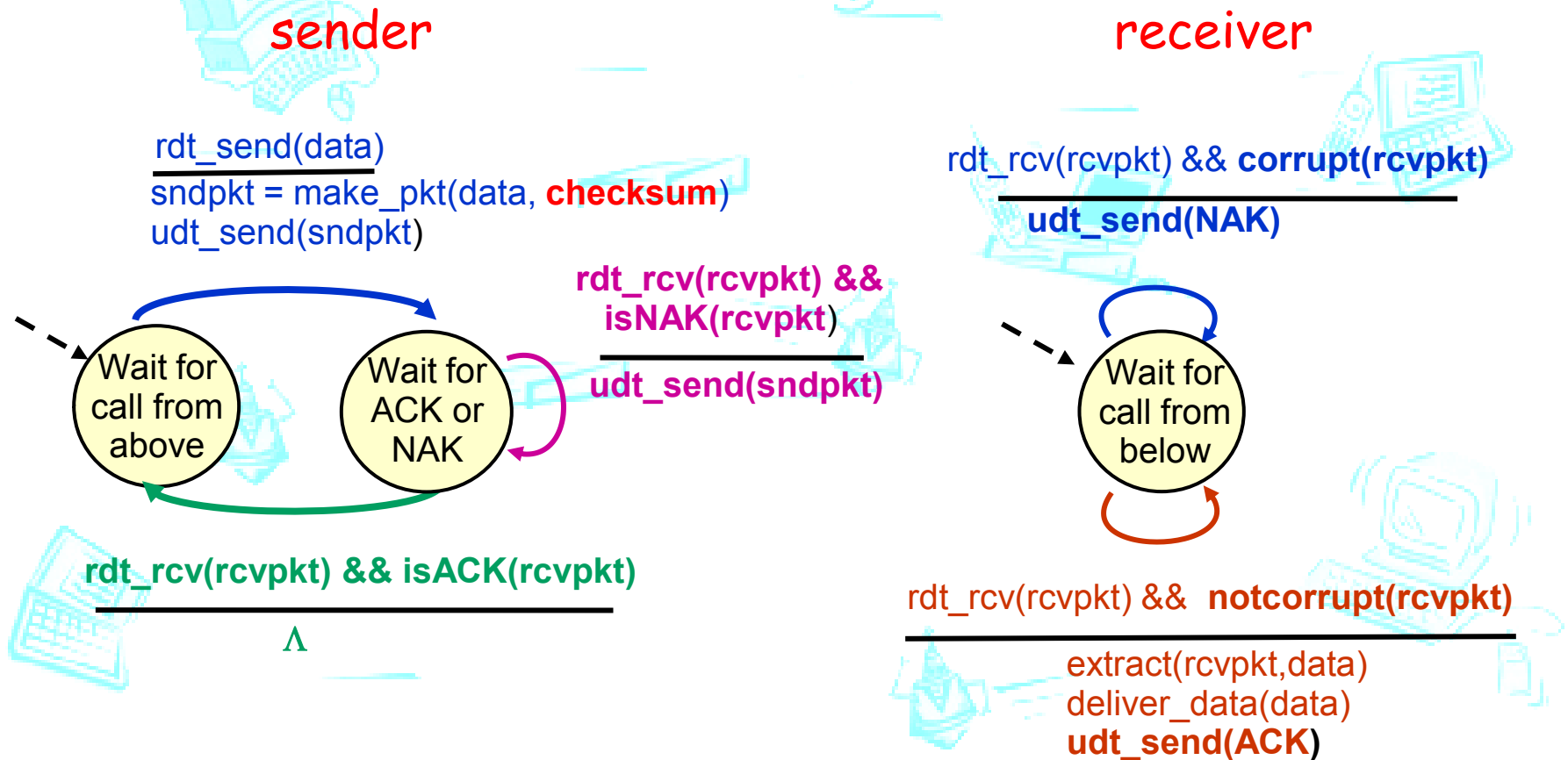
- Oletus: **Voi olla vain bittivirheitä**
 - Bitti voi kääntyä siirron aikana
 - Siirto ei kadota paketteja

ACK – Positive acknowledgment
NAK – Negative acknowledgment

- Kuinka toipua?
 - Kuittaukset: vastaanottaja kuittaa ACK:lla virheettömän paketin,
 - NAK-kuittaus, jos paketti on virheellinen + hylkää
 - Jos NAK, niin lähettäjä lähettää paketin uudelleen
- Luotettava kuljetuspalvelu
 - Virheen huomaaminen: tarkistussumma
 - Palaute vastaanottajalta: **kuittausanoma (ACK / NAK)**
 - Uudelleenlähetytys: dataa puskuroitava
- **Stop-and-wait**-protokolla
 - Lähettäjä odottaa kuittausta ennenkuin lähettää seuraavan

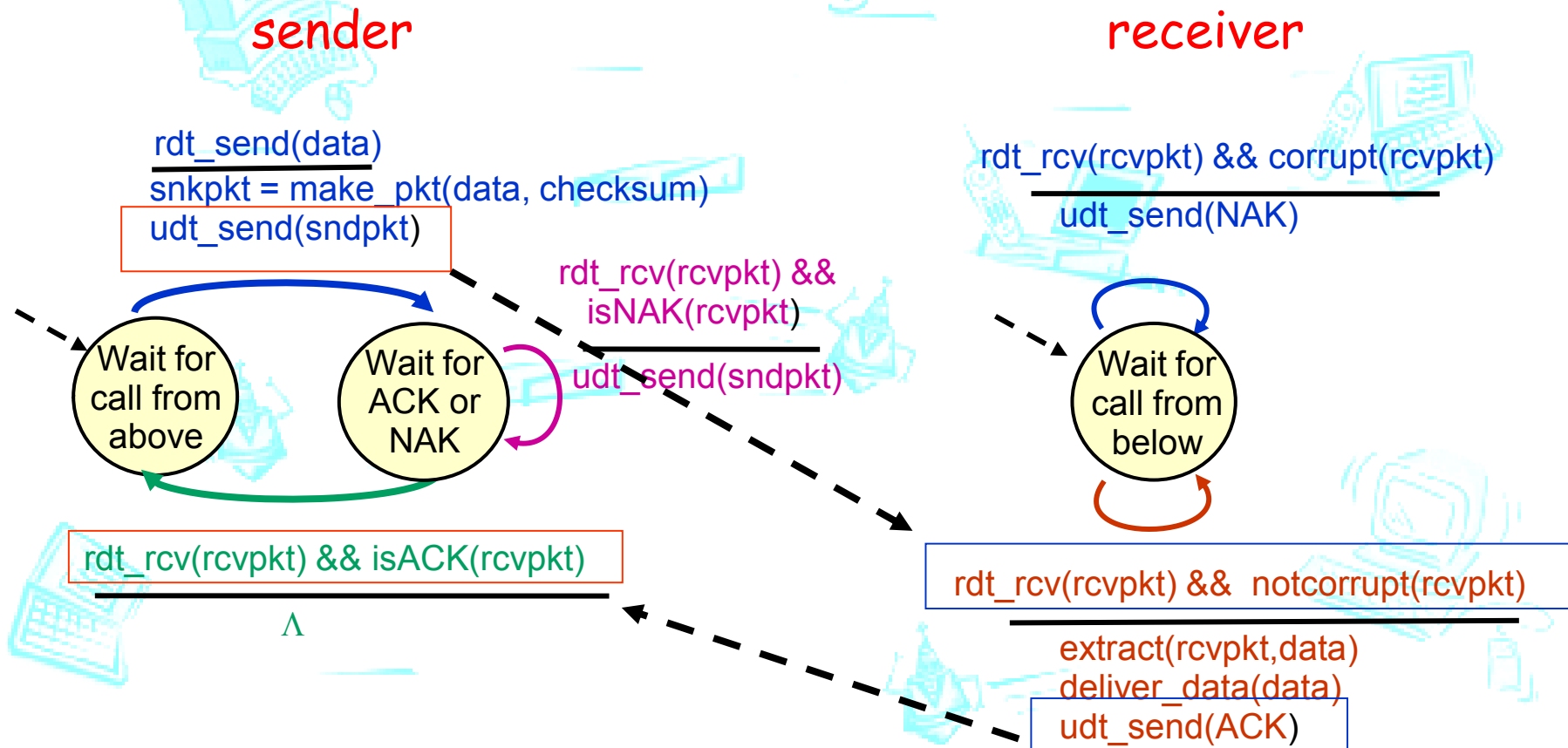
Rtd 2.0: Vain bittivirheitä

Fig 3.10 [KR12]

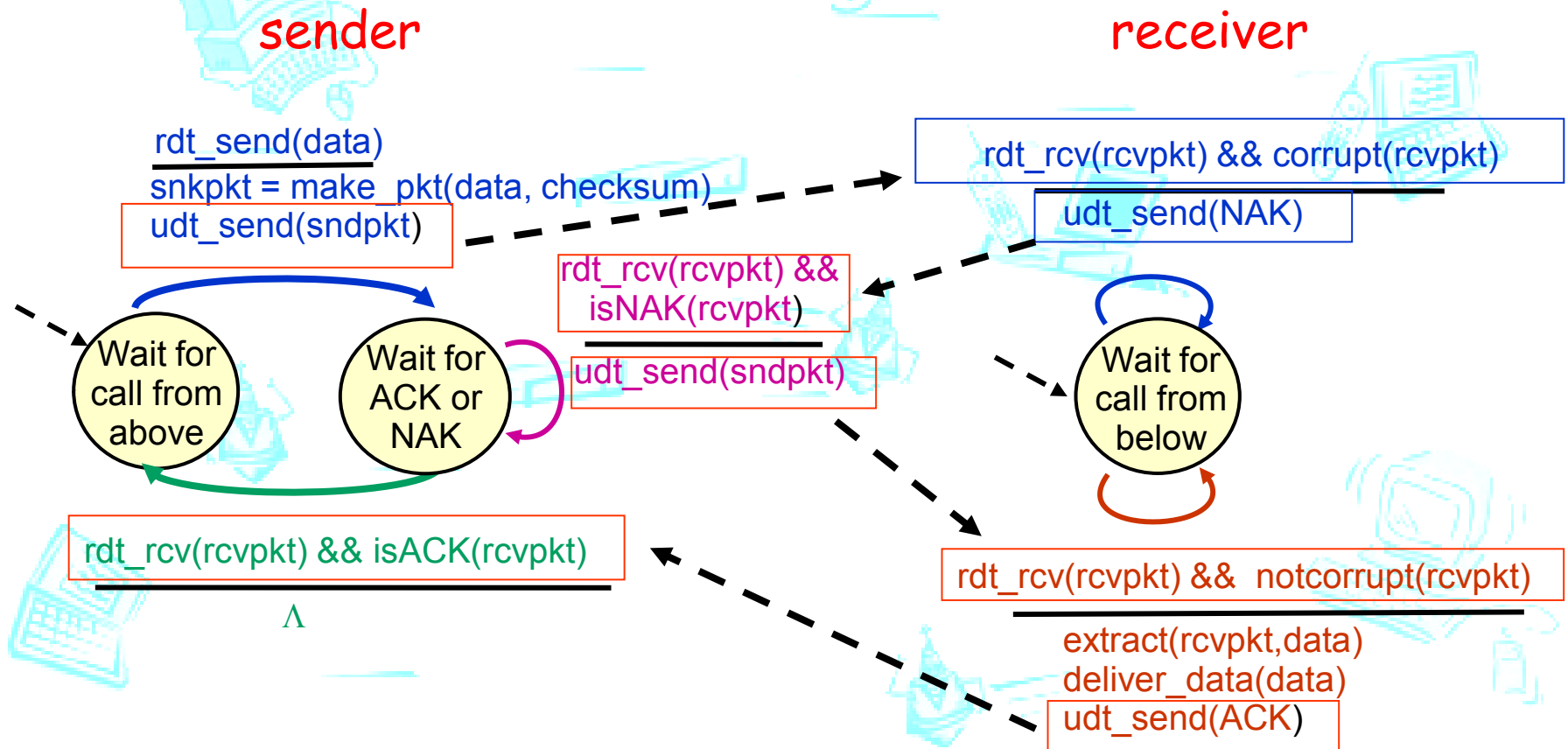
rdt2.0: Toiminta, kun ei ole virhettä

Fig 3.10 [KR12]

rdt2.0: Toiminta virhetilanteessa

Fig 3.10 [KR12]

rdt2.0: Missä voi mennä väärin?

- Ei toimi, jos ACK/NAK -paketeissa bittivirheitä!
 - Onko OK vai ei?
- Korjaus: ACK/NAK-paketteihin tarkistusbitit, jotta virhe huomataan
- Entä toipuminen?
 - Jos kuittauksessa virhe, lähetetään paketti uudelleen
 - **Uudelleenlähetys voi tuottaa kaksoiskappaleen** (duplicate), joka on huomattava ja hylättävä
- => **Paketteihin järjestysnumero**
 - Kaksoiskappale: jos sama numero
 - Vastaanottaja kuittaa normaalisti, mutta ei anna sovellukselle

Versio rdt2.1: enemmän bittivirheitä

Lähettäjä:

- Lisää pakettiin järj.nro
 - (numerot 0 ja 1 riittävät tässä protokollassa. Miksi?)
 - Ns. **vuorotteleva bitti**
- Tarkista, että ACK/NAK ei ole korruptoitunut
- Tilakaaviossa nyt kaksinkertaisesti tiloja
 - Kaavion tilan 'muistettava' paketin numero
- Säilytä kopio lähetetystä paketista

Vastaanottaja:

- Tarkista, ettei ole kaksoiskappale
 - Kaavion tilan 'muistettava' seuraavan paketin numero: 0 vai 1
- Myös kaksoiskappale kuitattava, koska ei tiedä menikö edellinen kuittaus perille

rdt2.1: Lähettäjän tila-automaatti

Fig 3.11 [KR12]

Paketin lähetys

rdt_send(data)

sndpkt = make_pkt(0, data, checksum)
udt_send(sndpkt)

vikaa!

rdt_rcv(rcvpkt) &&
(corrupt(rcvpkt) || isNAK(rcvpkt))

udt_send(sndpkt)

ok!

rdt_rcv(rcvpkt)
&&
notcorrupt(rcvpkt)
&& isACK(rcvpkt)

Λ

rdt_rcv(rcvpkt) && notcorrupt(rcvpkt)
&& isACK(rcvpkt)

Λ

Wait for
call 0 from
above

Wait for
ACK or
NAK 0

Wait for
ACK or
NAK 1

Wait for
call 1 from
above

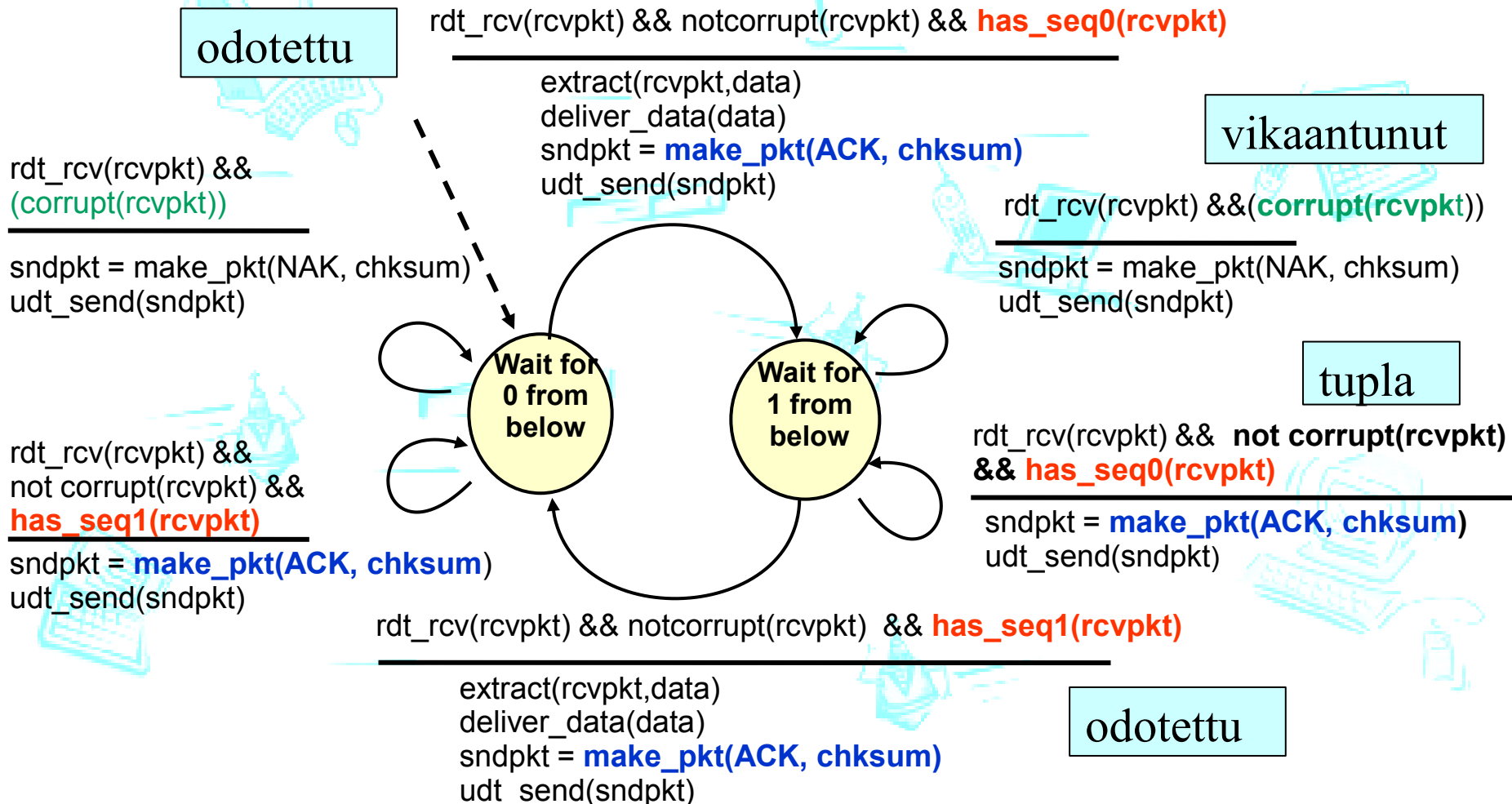
rdt_rcv(rcvpkt) &&
(corrupt(rcvpkt) ||
isNAK(rcvpkt))
udt_send(sndpkt)

rdt_send(data)

sndpkt = make_pkt(1, data, checksum)
udt_send(sndpkt)

Paketin lähetys

rdt2.1: Vastaanottajan automaatti

Versio rdt2.2: vain ACK-kuittaus ja vain bittivirheitä

- Sama toiminnallisuus kuin edellä
- Käyttää vain ACK-kuittauksia
 - Vastaanottaja kuittaa viimeksi kunnossa saamansa paketin
 - Kuittaukseen on liitettävä kuitattavan paketin numero
- Jos samalle paketille (nro X) tulee useita ACK-kuittauksia (duplicate ACK), niin sitä seuraava paketti (nro X+1) joko puuttuu tai on virheellinen
 - ~NAK-kuittaus
 - Lähetetään uudelleen sanoma X+1

rdt2.2: Bittivirheitä ja vain ACK-kuittaus

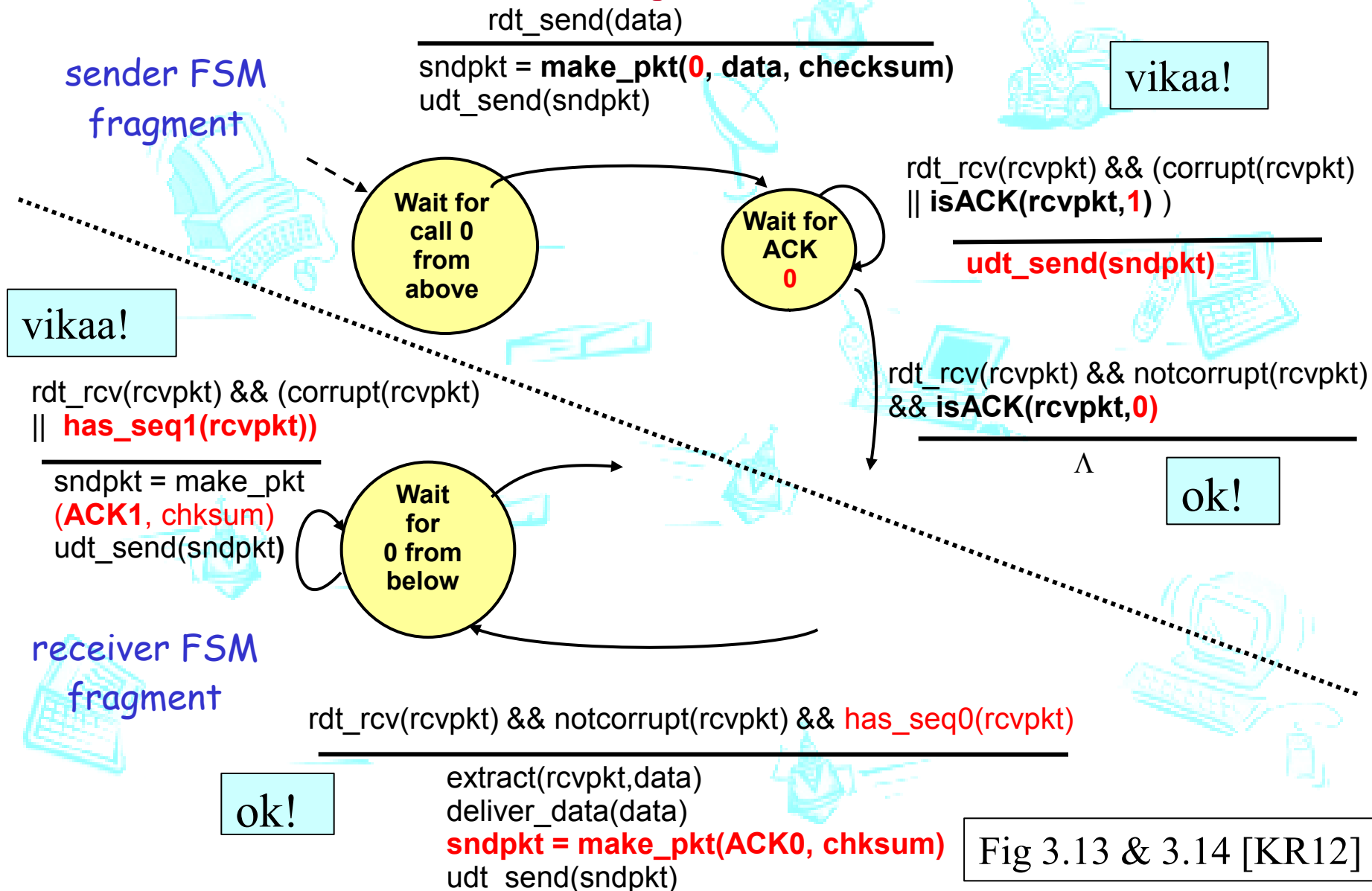

Fig 3.13 & 3.14 [KR12]

Paketteja voi kadota (→rtd 3.0)

- Oletus: **Siirtokanava voi kadottaa paketteja**
 - Sekä datapaketteja että kuittauspaketteja voi kadota.
 - Tarkistussumma, pakettinumero, ACK eivät vielä riitä! Miksi?
- Lähettäjä odottaa jonkin aikaa kuittausta
 - Jos ei saavu, lähettää paketin uudelleen
 - **Ajastin** laukaisee uudelleenlähetyksen
- Jos paketti (data / kuittaus) kuitenkin vain viivästyy eikä olekaan kadonnut
 - Syntyy duplikaatti, joka havaitaan sanomanumeroinnin avulla
 - Kuittauksessa mukana kuitatun paketin numero

rdt3.0: vuorottelevan bitin protokolla

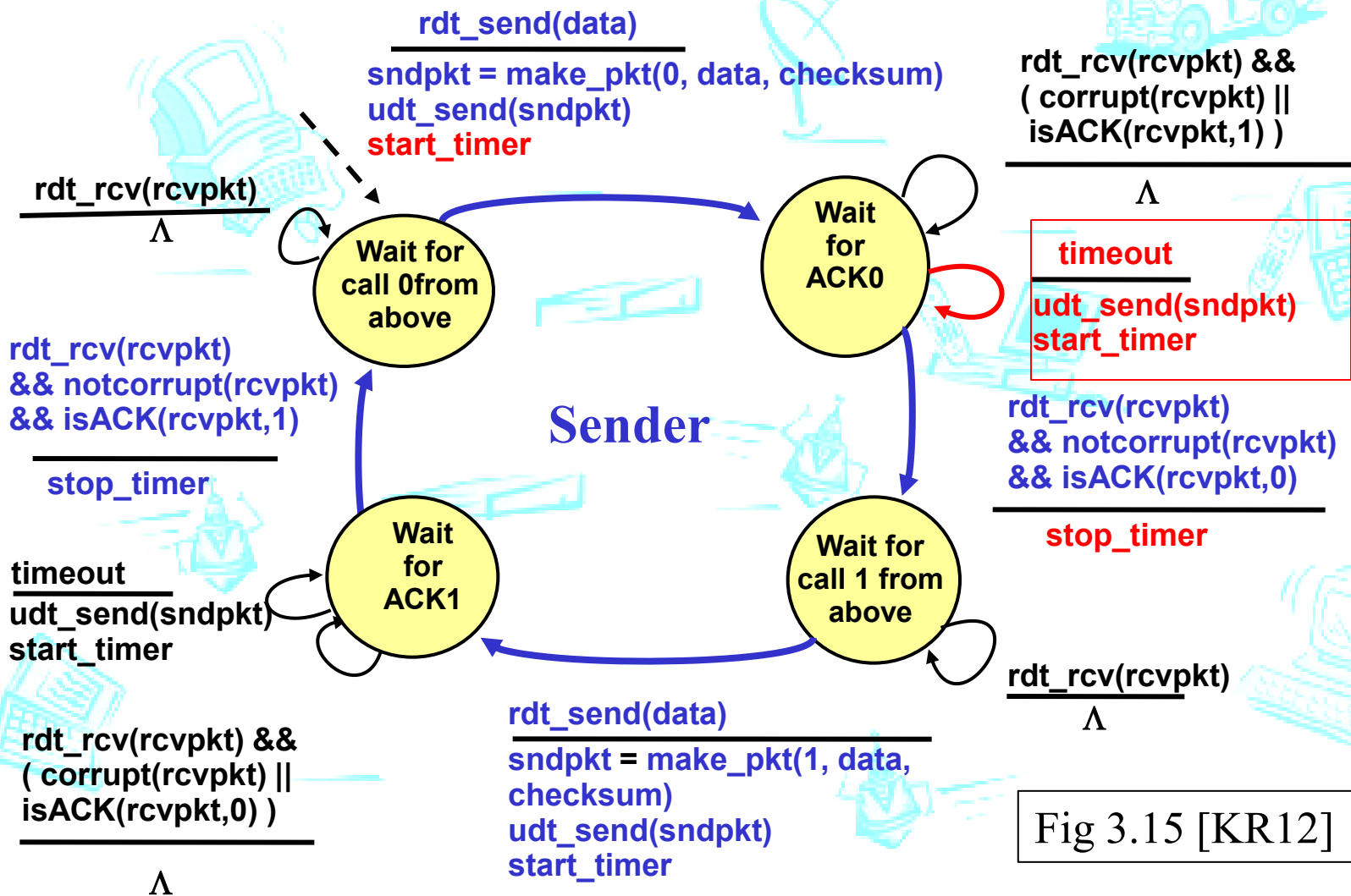
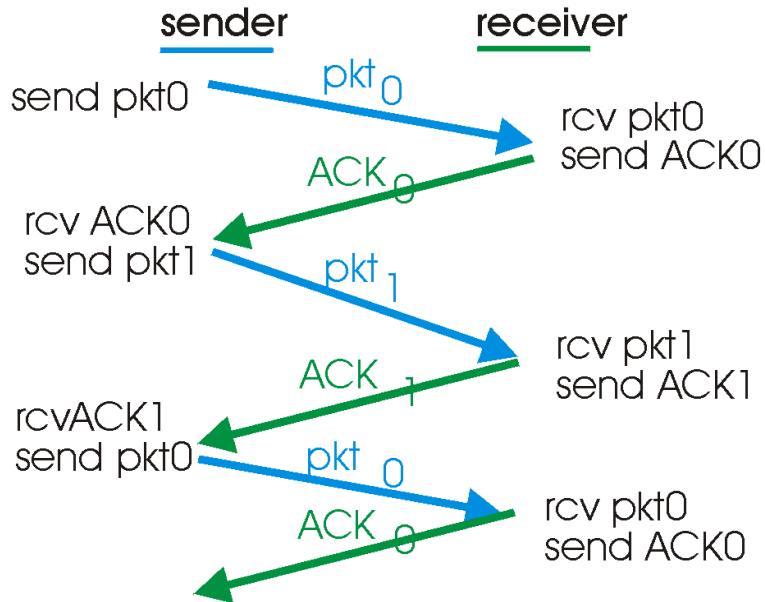

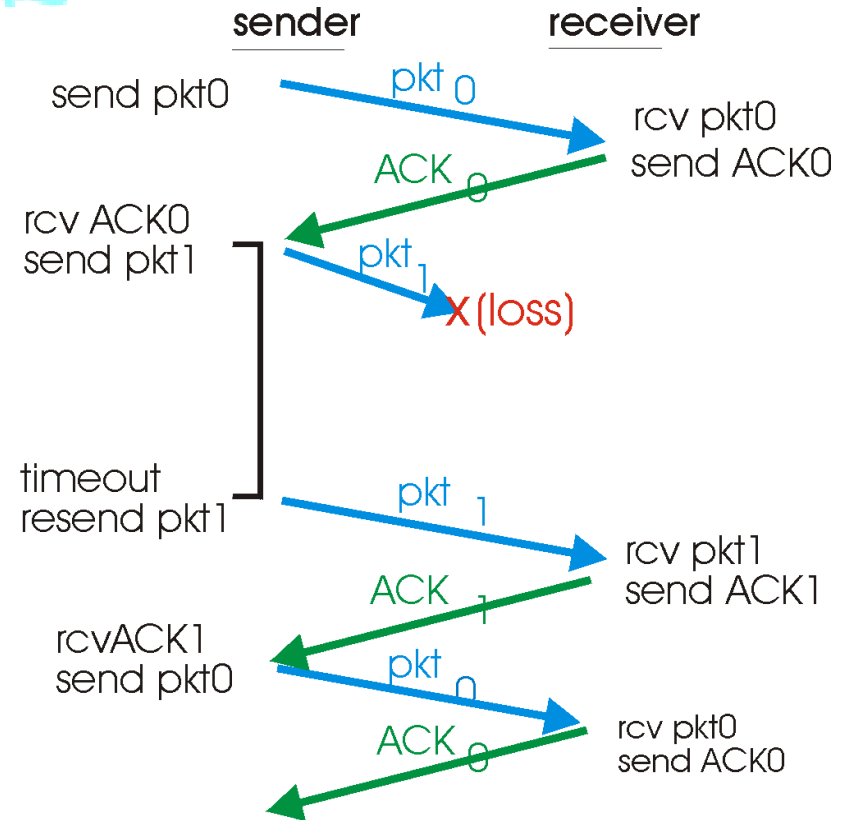
Fig 3.15 [KR12]

rdt3.0 toiminnassa

Fig 3.16 [KR12]

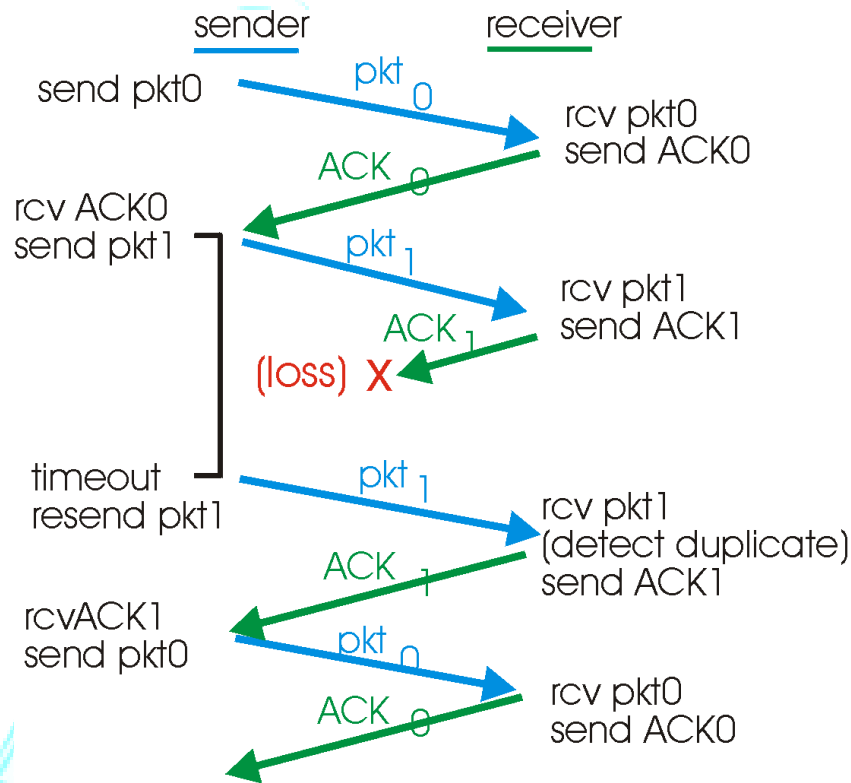
(a) operation with no loss

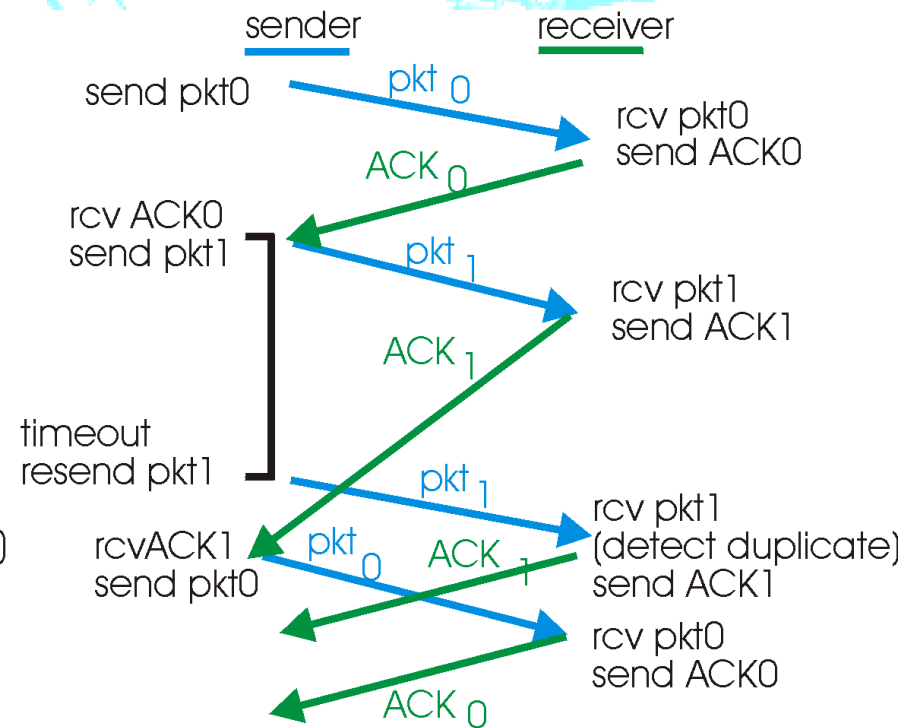
(b) lost packet

rdt3.0 toiminnassa

Fig 3.16 [KR12]

(c) lost ACK

(d) premature timeout

Protokollaversioiden piirteet (kooste)

- Ideaalitilanne (RDT 1.0)
 - Yksinkertainen lähetys ja vastaanotto
- Vain bittivirheitä datapaketeissa (RDT 2.0)
 - Mekanismit: virheen tunnistus/korjaus, **ACK ja NAK** signaalit
 - Uudelleenlähetys NAK signaalilla
- Enemmän bittivirheitä (data+signaalit) (RDT 2.1)
 - Mekanismit: virheen tunnistus/korjaus kaikille paketeille, **järjestysnumerot paketeille**
 - Miksi? vääristynyt signaali voi aiheuttaa tuplalähetysten, jota ei voi tunnistaa ilman numeroita
- Vain ACK käytössä (RDT 2.2)
 - Lisätään **järjestysnumero ACKiin**
- Paketteja voi kadota (RDT 3.0)
 - Mekanismit: virheen tunnistus/korjaus kaikille paketeille, järjestysnumerot paketeille (data ja ACK), **ajastin**

rdt3.0: Tehokkuus?

- Esim: 1 Gbps linkki, 15 ms päästä-päähän etenemisviive eli $RTT = 30$ ms, 1 KB:n paketti

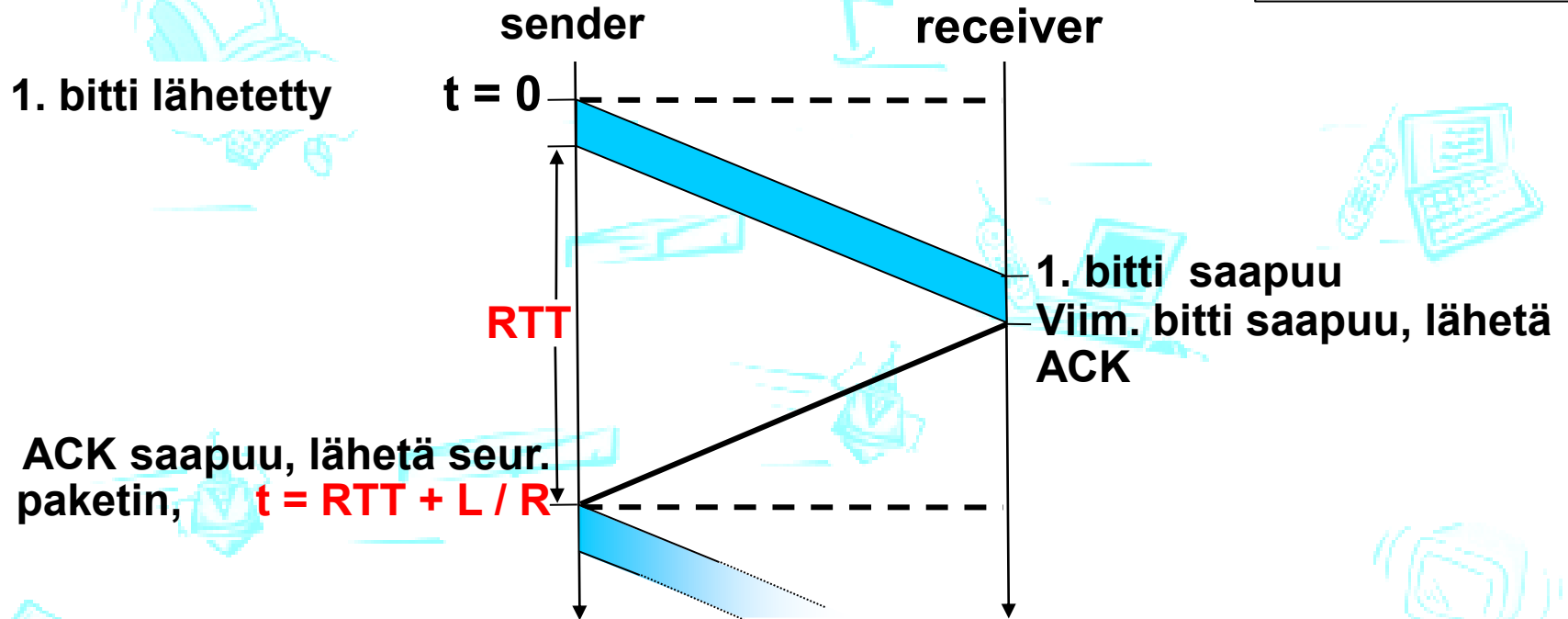
$$T_{\text{transmit}} = \frac{L \text{ (packet length in bits)}}{R \text{ (transmission rate, bps)}} = \frac{8\text{kb/pkt}}{10^{**9} \text{ b/sec}} = 8 \text{ microsec}$$
$$U_{\text{sender}} = \frac{L / R}{RTT + L / R} = \frac{.008}{30.008} = 0.00027$$

Käyttöaste (utilization): se osa kokonaisajasta, jolloin lähettäjä lähettää (RTT+L/R on kokonaisaika lähetyksessä kun odotetaan ACK)

- 1KB paketti 30 ms:n välein -> **33kB/s nopeus 1 Gbps linkillä.**
- Stop-and-wait-protokolla rajoittaa, ei linkin kyky siirtää dataa (linkin siirtonopeus)

rdt3.0: stop-and-wait tehokkuus

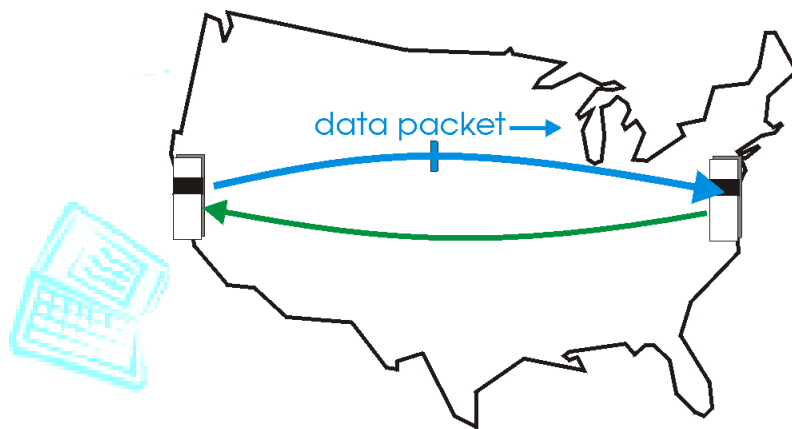
Fig 3.18a [KR12]

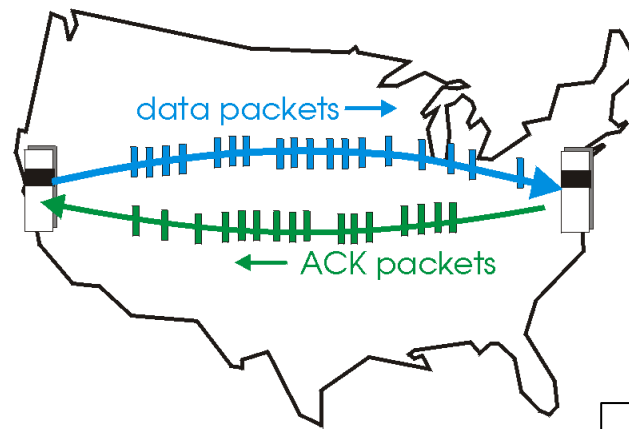
$$U_{\text{sender}} = \frac{L / R}{RTT + L / R} = \frac{.008}{30.008} = 0.00027$$

rdtX.X: Liukuhihnaprotokollat

- Lähettäjä saa lähettää useita paketteja, vaikka ei ole saanut kuittauksia edeltäviin
 - Numerointi (0,1) ei enää riitä, lisää numeroita tarvitaan
 - Tarvitaan puskurointia molemmissa päissä

(a) a stop-and-wait protocol in operation

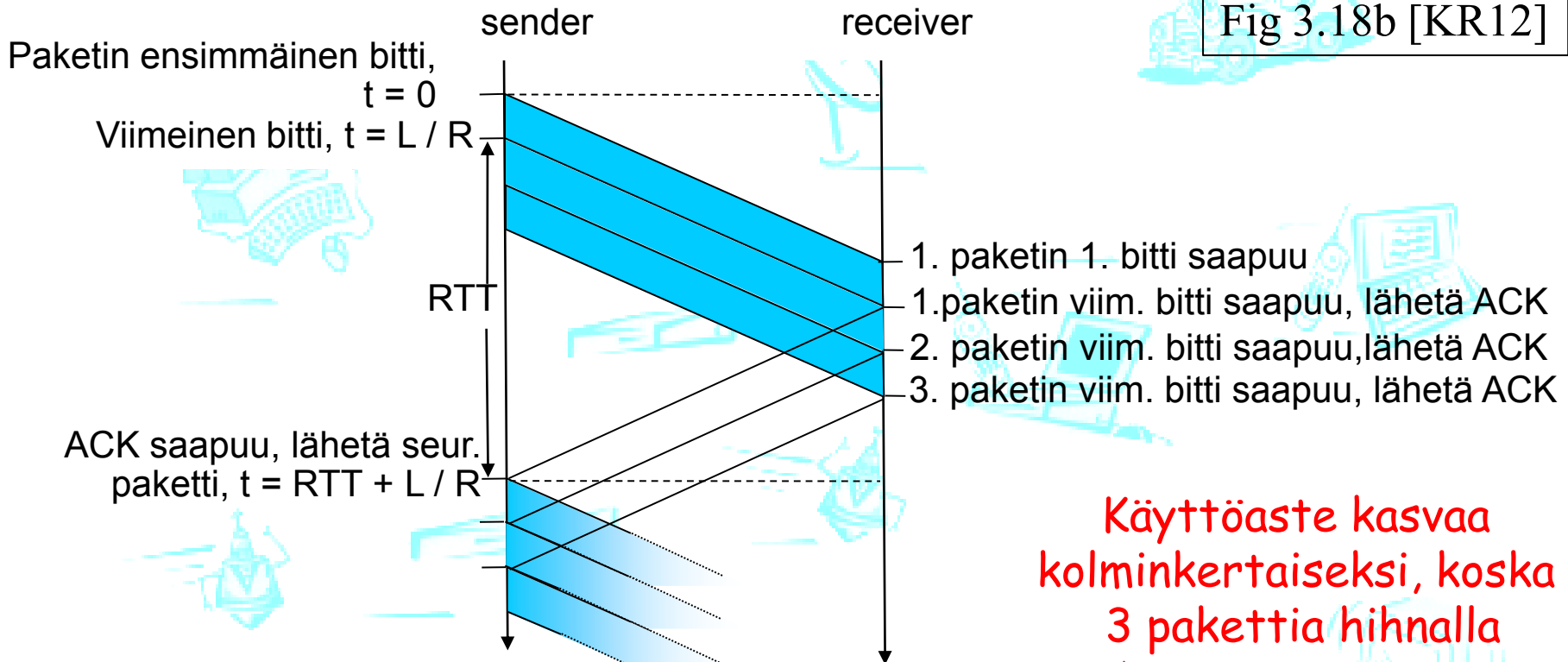

(b) a pipelined protocol in operation

Fig 3.17 [KR12]

Liukuhihnoitus: käyttöasteen kasvattaminen

Fig 3.18b [KR12]

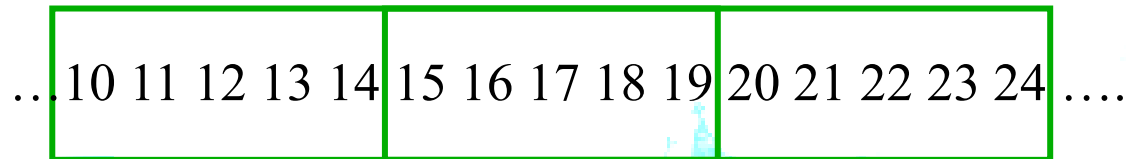
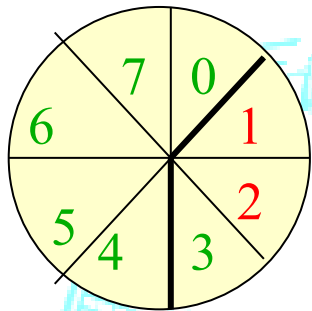
Käyttöaste kasvaa kolminkertaiseksi, koska 3 pakettia hinnalla

$$U_{\text{sender}} = \frac{3 * L / R}{RTT + L / R} = \frac{.024}{30.008} = 0.0008$$

ilman liukuhihnaa: 0.00027

Liukuva ikkuna (sliding window)

- Säätelee pakettien lähettämistä ja vastaanottoa, kertoo
 - millä pakettinumerolla on lähetetty/vastaanotettu,
 - mistä saatu/lähetetty kuittaukset ja
 - millä numeroilla voi vielä lähettää/vastaanottaa paketteja
- Ikkunan koko riippuu yhteyden tyypistä ja puskurien koosta

Liukuva ikkuna

- **Lähetysikkuna** (sender window)
 - Ikkunan koko = montako pakettia saa olla kuittaamatta
 - Mitkä pakettinumerot on käytetty, mutta kuittaamatta
 - Mitä pakettinumeroita voi vielä käyttää
- Lähettäjän on odotettava, jos kaikki ikkunan numerot on käytetty
 - Kun kuittaus saapuu, ikkuna liukuu
 - Seuraavat numerot tulevat luvallisiksi
- **Vastaanottoikkuna** (receiver window)
 - Mitkä pakettinumerot otettu vastaan, mutta kuittaamatta
 - Mitä pakettinumeroita lähettäjä saa vielä käyttää eli mitkä hyväksytään
- Jos saadussa paketissa on ikkunan viimeinen numero
 - Ikkuna pysäyttää pakettien lähetyksen vastapäätä
 - Ikkuna estää uusien pakettien vastaanoton
- Paketin kuittaus liu'uttaa myös vastaanottajan ikkunaa
 - Hyväksytään uusia pakettinumeroita

Kun ikkunan koko on 1

- Vain yksi paketti kuittaamattomana
 - One Bit Sliding Window –protokolla
 - = stop-and-wait –protokolla
- Pakettinumerot 0 ja 1 riittävät
- ACK ilmoittaa
 - Joko seuraavaksi odotetun paketin numeron (esim.TCP)
 - tai viimeksi vastaanotetun virheettömän paketin numeron
- ACK sisältää paketin numeron
 - Kuittausduplikaatti ei voi kuitata väärää paketteja

Virhetilanteen käsittely

- Entä, kun huomataan virhe?
 - Monta muuta pakettia jo matkalla!
- Pakettiin ei tule kuittausta
 - Paketti katosi tai virheellinen
 - Kuittaus katosi tai virheellinen
 - => Ajastin laukeaa aikanaan
- "Go-Back-N" (paluu N:ään)
 - Paketit uudelleenlähetetään virheellisestä lähtien
- Selective Repeat (Valikoiva toisto)
 - Lähetetään vain virheelliset paketit

Go-Back-N

- Vastaanottaja hyväksyy paketit vain järjestyksessä
 - Kuittaa järjestyksessä tulleen virheettömän paketin
 - Hylkää kaikki puuttuvan tai virheellisen paketin jälkeiset paketit eikä lähetä niistä kuittauksia
- Kun lähettäjä ei saa pakettiin kuittausta
 - Lähetysikkuna täyttyy ja estää uusien pakettien lähettämisen
 - Lähettäjä ajastimet laukeavat
 - Lähettäjä lähettää uudestaan kaikki viimeisen kuittauksen jälkeiset paketit
 - Näiden kuittaukset siirtävät taas lähetysikkunaa
- **Tehoton, jos paljon virheitä ja iso ikkuna**

Go-Back-N

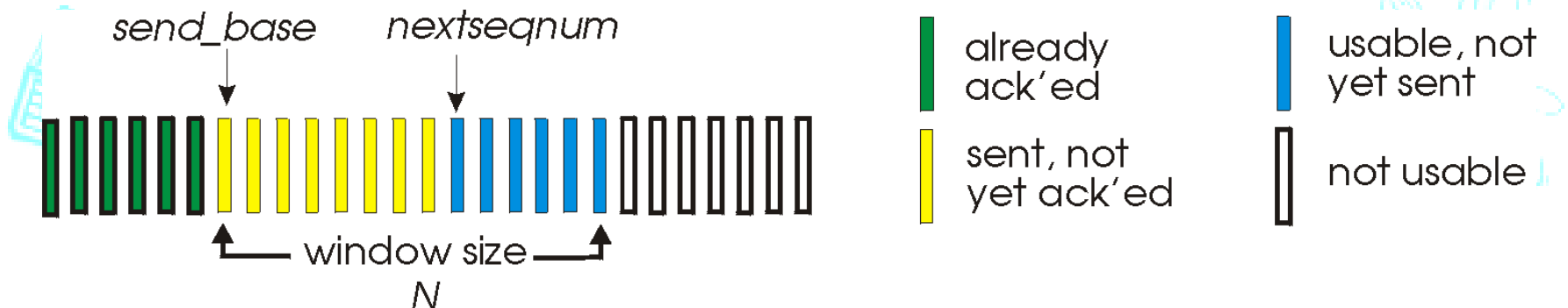
Fig 3.19 [KR12]

- **Kumulatiivinen ACK**

- Lähetä ACK, jossa korkein järjestyksessä saadun kelvollisen paketin numero
- Tämä kuittaa kaikki pienemmällä numerolla lähetetyt paketit

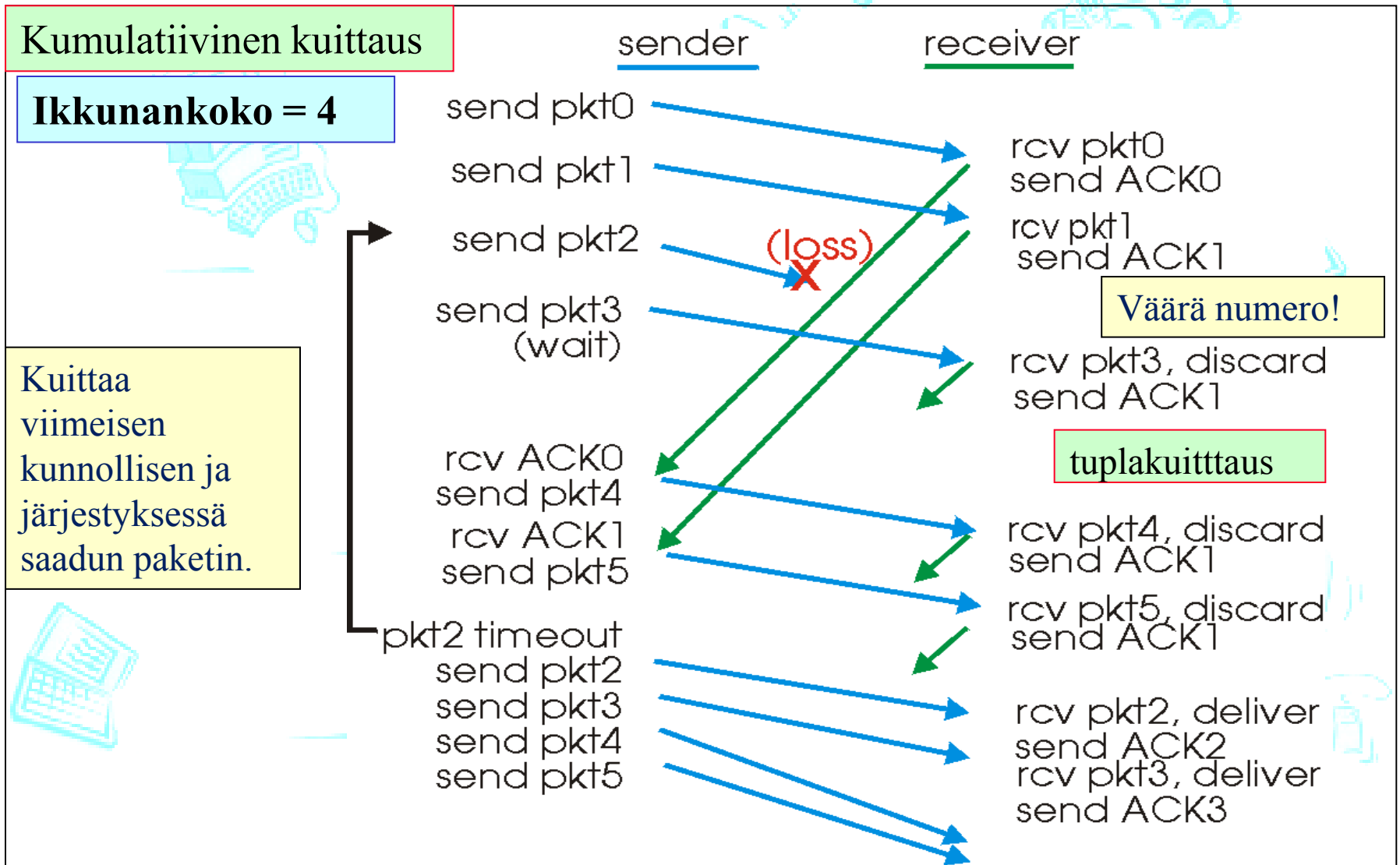
- Jos välistä puuttuu paketti

- Lähetä uudestaan ACK, jossa korkein järjestyksessä saadun paketin numero (~ NAK)
- **Tuplakuittaus** (duplicate ACK)
- Parannus: => nopeampi reagointi puuttuvaan

Go-Back-N: Esimerkki

Fig 3.22 [KR12]

Go-Back-N: lähettäjän tilakaavio

Lähetyspyyntö sovellukselta: lähetetään, jos ikkuna sallii

rdt_send(data)

```

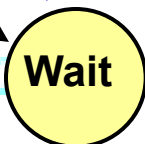
if (nextseqnum < base+N) {
    sndpkt[nextseqnum] = make_pkt(nextseqnum,data,chksum)
    udt_send(sndpkt[nextseqnum])
    if (base == nextseqnum)
        start_timer
    nextseqnum++
}
else refuse_data(data)
    
```

Tässä vain yksi ajastin!

Alkuarvot (base = ikkunan alku)

Λ
base=1
nextseqnum=1

Ajastin laukeaa, lähetä kaikki kuittaamattomat uudestaan

timeout
start_timer
 udt_send(sndpkt[base])
 udt_send(sndpkt[base+1])
 ...
 udt_send(sndpkt[nextseqnum-1])

rdt_rcv(rcvpkt)
&& corrupt(rcvpkt)

Λ

Korruptoitunut kuittaus hylätään

rdt_rcv(rcvpkt) &&
notcorrupt(rcvpkt)
base = getacknum(rcvpkt)+1
 If (base == nextseqnum)
 stop_timer
 else start_timer

Kuittaus siirtää ikkunaa

Fig 3.20 [KR12]

Sender

Go-Back-N: Vastaanottajan tilakaavio

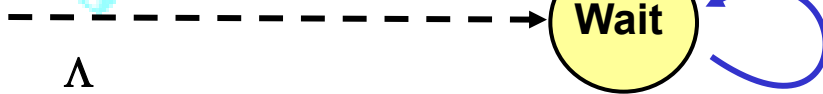
receiver

```
rdt_rcv(rcvpkt) && notcorrupt(rcvpkt)
&&
hasseqnum(rcvpkt,expectedseqnum)
```

Paketti ok ja
odotettu numero

```
extract(rcvpkt,data)
deliver_data(data)
sndpkt=make_pkt(expectedseqnum,ACK,chksum)
udt_send(sndpkt)
expectedseqnum++
```

Data sovellukselle,
kuittaus lähettäjälle
Seuraava pnumero++

default
udt_send(sndpkt)

Muuten sama
kuittaus
uudestaan

```
expectedseqnum=1
sndpkt =
make_pkt(expectedseqnum,ACK,chksum)
```

alkuarvot

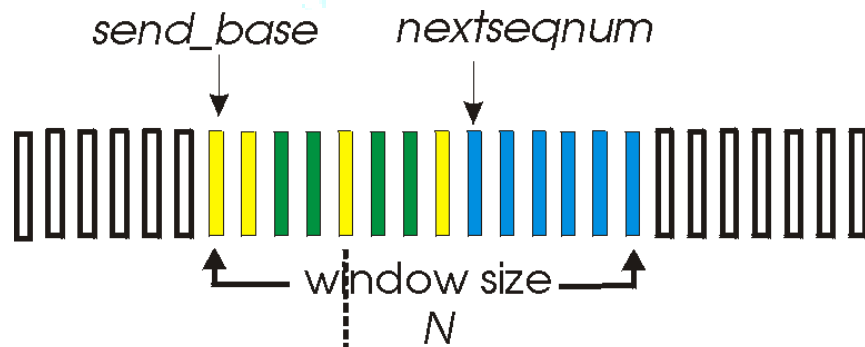
Fig 3.21 [KR12]

Valikoiva toisto (Selective Repeat)

- Valikoiva uudelleenlähetys
 - Lähetä uudelleen vain virheellinen /puuttuva paketti
- **Kuittaus jokaiselle kelvolliselle paketille**
- **Paketit sovellukselle oikeassa järjestyksessä**
 - Vastaanottajalla oltava puskuritilaa pakettien järjestämiseen
- Jos lähettäjä ei saa kuittausta paketista
 - Lähetysikkunan täytyminen pysäyttää lähettämisen
 - Aikanaan ajastin laukeaa ja aiheuttaa uudelleenlähetysten
 - Jokaisella paketilla on oma ajastin
- Ikkuna liikuu nytkin tasaisesti
 - Yksi puuttuva kuittaus voi pysäyttää lähetyksen
 - **Kun puuttuva paketti saatu, ikkuna liikuu kaikkien kuitattujen yli**

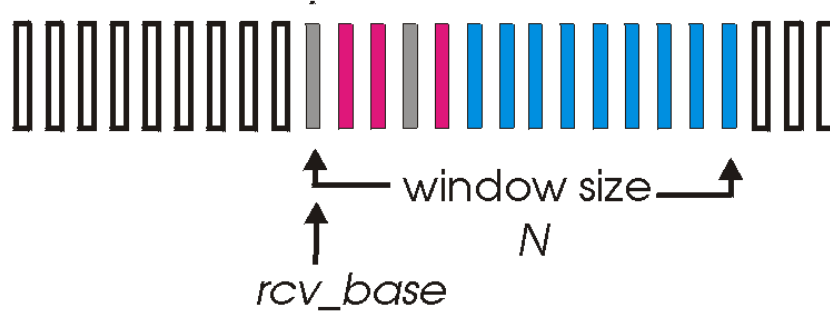
Valikoiva toisto

Fig 3.23 [KR12]

- already ack'ed
- sent, not yet ack'ed
- usable, not yet sent
- not usable

(a) sender view of sequence numbers

- out of order (buffered) but already ack'ed
- Expected, not yet received
- acceptable (within window)
- not usable

(b) receiver view of sequence numbers

Esimerkki: Valikoiva toisto

Jokainen sanoma
kuitattava erikseen
Paketin 2 katoaminen
estää ikkunaa liikkumasta

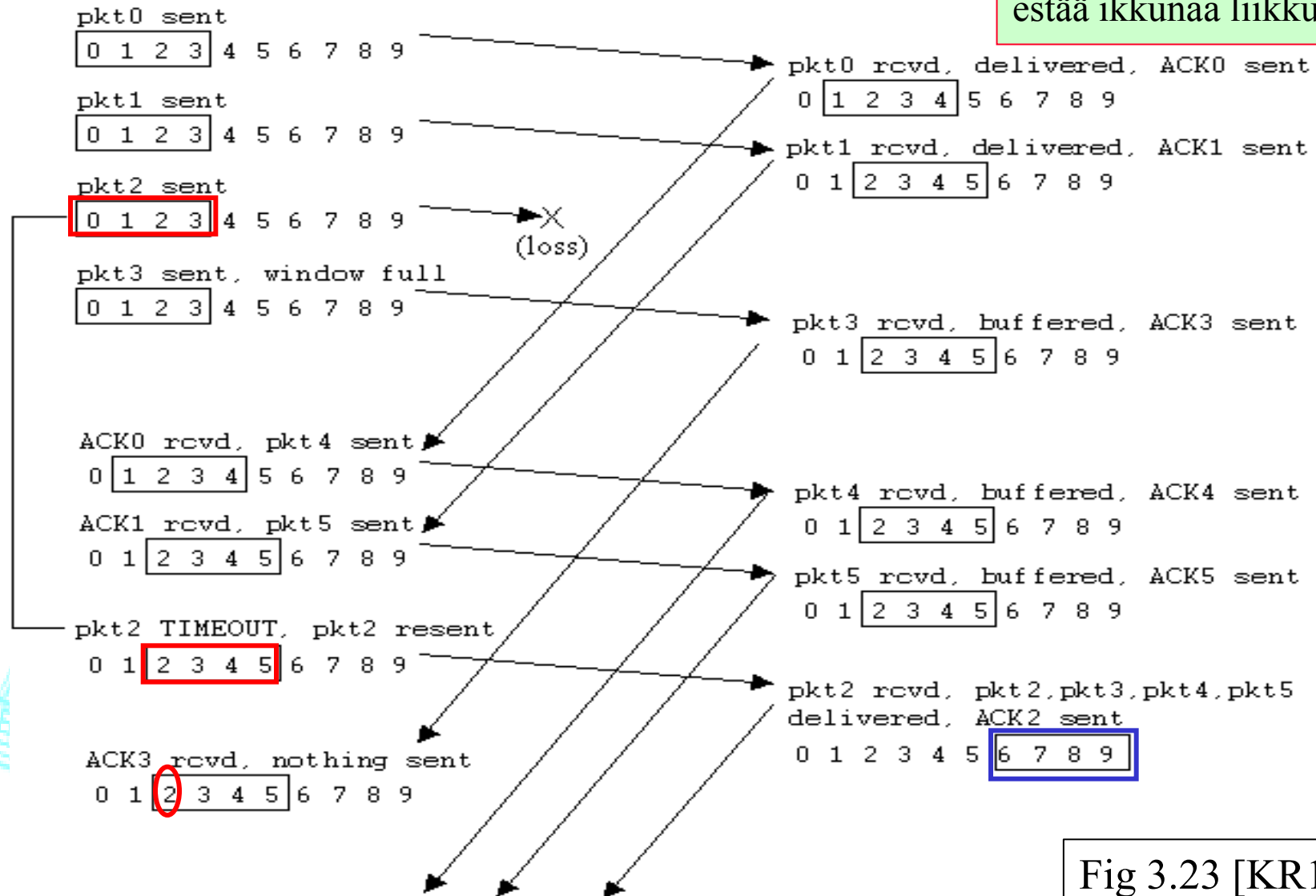

Fig 3.23 [KR12]

Ikkunankoko

- Pakettinumeroille varatun kentän koko vaikuttaa myös ikkunankokoon
 - Yleensä jokin kakkosen potenssi
 - Kentän koko k bittiä \Rightarrow käytössä $2^{**}k$ pakettinumeroa
- Kun paketit numeroidaan $0, 1, \dots, n$, niin ikkunan koko saa olla korkeintaan:

$n+1$ kpl

MIKSI NÄIN?

Harjoitus-
tehtävinä!

Go-Back- n : n (k bit sekvenssinumeroilla $< 2^{k-1}$)

Valikoiva toisto: $(n+1)/2$ (k bit sekv.num. $< 2^{k-1}$)

Vastaanottajan pitää tietää onko kyse uusista paketeista vai uudelleenlähetyksistä

Yhteenveto menetelmistä

- Tarkistussumma
- Ajastin
- Järjestysnumero
 - Uudelleenlähetys vai uusi paketti
- Kuittaukset
 - Positiiviset ACK, tuplakuittaukset
 - Negatiiviset NAK
- Ikkunat, liukuhihnoitus

Kts Table 3.1 [KR12]

ACK vai NAK

- ACK ja NAK signaaleja voidaan yhdistellä
- TCP perustuu vain ACKiin
- TCP: Kumulatiivinen ACK
 - Tupla ACK $X = \text{NAK } X+1$
- Selektiivinen ACK
 - Parempi toteuttaa oma NAK signaali, tehokkaampi
 - Ei välttämättä tarvita NAKia
- Pelkkä NAK